

Местните празници: Традиции, иновации, ресурси

Редакционна

От средата на 90-те години на XX век насам в глобален мащаб нараства броят на фестивалите, а заедно с това и тяхната роля, място и значение в съвременния свят. „Масовизацията“ им е типична проява на стила на живот на постмодерните общества, на техните модели на потребление и свободно време. „Фестивализацията“ се възприема от централните и местни власти, както и от жителите на локалните общности като възможност за стимулиране на икономическото развитие, на социалната интеграция и солидарност, за формиране на идентичността, за изграждане и укрепване на социалния капитал, за съхранение на културно-историческото наследство и превръщането му в символен капитал на общността. Този своеобразен „бум“ на местни празници се наблюдава и в България: наред с утвърдени през годините фестивали се възраждат позабравени традиции, изобретяват се нови празници, които бързо се превръщат в „разпознаваемо лице“ на градове, села и квартали. Но наред с това, някои от тях са с характера на „псевдо събития“, често идеологически и политически мотивирани, преследващи определени икономически цели, нерядко лишени от автентичността и културната традиция, чиито носители претендират да бъдат. Нарастването на популярността и на броя им несъмнено е свързано с появата и развитието на феномена „културно потребителство“. В условията на пандемия от Ковид 19, породила и задълбочила поредица от кризи, местните празници не само запазват своя жизнеутвърждаващ дух и смисъл, но и нещо повече: все по-видима става тяхната значима социална роля като ресурс на локалните общности за справяне с кризи.

Фестивалите са изследователски обект на редица хуманитарни и социални науки – философия, социология, социална и културна антопология, етнология и етнография, икономическите науки, урбанистичните изследвания, изследванията на туризма и много други. Конструирването на концептуалната им рамка изисква приложение на интердисциплинарен методологически подход, в който се съчетават и съвместяват методите, прилагани от различни научни дисциплини.

Авторите на статиите, включени в този тематичен брой, изследват местните фестивали, като се основават на интердисциплинарни методи, но водещ сред всички тях е

именно социологическият подход. И това не е случаен избор, а изследователско решение, продиктувано от възможностите, които социологическите науки предоставят за концептуализиране на местните празници и за конструиране на социалната им същност, функции и роля в съвременното общество. В центъра на анализа се поставя локалната общност като субект, с нейния социален, икономически, културен, институционален, личностен и т.н. потенциал, превръщащ местните празници в неин ресурс за справяне с кризи. Изследват се социалните отношения, интереси, противоречия и резултати за отделните социално-групови субекти по повод на фестивалите, тяхната значимост и роля в днешните общества.

Георги К. Медаров анализира ролята на местните празници за разрешаване на кризи по повод на Фестивала на хумора и сатирата в Габрово, Празника на курорта, минералната вода и Балкана във Вършец и нестинарските танци в Кости. Авторската теза е, че и трите празника не са в състояние да преодолеят негативните ефекти от деиндустриализацията на селищата, в които се провеждат. Но тези фестивали имат пряка връзка с разрешаването на коронавирусната криза, както по отношение на осъзнаването на нейната необратимост, така и като посредник за преговаряне на местни социални противоречия и конфликти.

Чавдар Маринов изучава местен фолклорен и занаятчийски фестивал в Шумен, съсредоточавайки се върху начина, по който организаторите и гостите му дефинират връзката между неговата икономическа рационалност и символна значимост на ниво местна идентичност и като механизъм за социално солидаризиране на локалната общност. Авторът посочва ролята на фестивала като мобилизационен ресурс на общността за преодоляване на последиците от епидемиологичната криза, предизвикана от Ковид-19.

Мая Келиян изследва новите градски празници като част от постмодерния стил на живот, като се фокусира върху Капана фест в Пловдив, акцентирайки върху взаимоотношенията между различни социални групи по повод на празника и търсейки отговор на въпроса кои са печелившите от огромния му социален, икономически и културен потенциал. Фестивалът е пресечна точка на интересите на отделни социално-групови субекти – местната власт, организаторите, участниците, представителите на бизнеса и посетителите им, от една страна, както и на жителите на локалната общност, от друга страна, което поражда редица противоречия между тях.

На базата на резултати от проведени интервюта и фокус-групови дискусии, проведени в Садово, Елин Пелин, Габрово, Болярци, Нови хан и Пожарево, Камелия Петкова извежда „видимите“ и „невидими“ ползи от местните празници за съхранението на локалните общности. Тя разглежда фестивалите като част от процесите на изграждане на локални идентичности, черпещи ресурсите си от това, което се привижда, реконструира и аргументира като локално наследство.

Светлана Д. Христова представя публичния образ на Фестивала на розата в Казанлък, Джулай морнинг на Камен бряг и Фестивала на чушките, доматиите, традиционните храни и занаяти в Куртово Конаре, чрез декомпозицията му до елементите разказ (история, мит), човешки фактор, усещане за място и публична комуникация. И трите фестивала спомагат да се утвърди публичният образ на селищата, където се провеждат, насочват към тях медийно внимание, активизират пазара на недвижими имоти, водят до инфраструктурна рехабилитация, разширяват възможностите за туризъм и укрепват мрежите за гражданско участие.

Евелина Хайн анализира връзката между китайския народен календар и фундаменталния за китайската традиция култ към прародителите, като се фокусира върху два посветени му празника – Цинминдзие и Чуняндзие. Авторката ги разглежда като двойка от кореспондиращи си ритуални комплекси, удовлетворяващи фундаментални психологически и социални потребности, типични за културата на китайската етническа общност Хан.

В статиите, включени в тематичния брой се представят резултати от осъществено с използване на качествени методи емпирично социологическо изследване в рамките на проекта „Местните празници: ресурс на локалните общности за справяне с кризи“, финансиран от ФНИ на МОН (КП-06-Н45/5 от 30.11.2020). То е проведено през периода май-септември 2021 г.

Гост редактор

Проф. дсн Мая Келиян, ИФС – БАН

Local festivals: Traditions, innovations, resources**Editorial**

Since the mid-1990s, the number of festivals has been growing globally, as has their role, place and significance in the postmodern world. Their “massification” is a typical manifestation of the lifestyle of postmodern societies, of their consumption patterns and leisure. “Festivalization” is perceived by central and local authorities, as well as by residents of local communities as an opportunity to stimulate economic development, social integration and solidarity, to form identity, to build and strengthen social capital, to preserve cultural historical heritage and its transformation into a symbolic capital of the community. This kind of “boom” of local holidays is observed in Bulgaria: along with established festivals over the years forgotten traditions are revived, new holidays are invented, which quickly become a “recognizable face” of cities, villages and neighborhoods. But at the same time, some of them are in the nature of “pseudo-events”, often ideologically and politically motivated, pursuing certain economic goals, often deprived of the authenticity and cultural tradition that they claim to be. The increase in popularity and number is undoubtedly related to the emergence and development of the phenomenon of “cultural consumption”. In the context of the Covid 19 pandemic, which spawned and deepened a series of crises, local festivals not only retain their life-affirming spirit and meaning, but something more: their significant social role as a resource for local communities to deal with crises becomes more visible.

The festivals are a research object of a number of humanities and social sciences - philosophy, sociology, social and cultural anthropology, ethnology and ethnography, economics, urban studies, tourism research and many others. The construction of their conceptual framework requires the application of an interdisciplinary methodological approach, which combines the methods applied by different scholarly disciplines.

The authors of the articles included in this thematic issue study local festivals based on interdisciplinary methods, but the leading among all of them is the sociological approach. And this is not a random choice, but a research decision dictated by the opportunities that the sociological sciences provide for the conceptualization of local festivals and for the construction of their social nature, functions and role in postmodern society. At the center of the analysis is the local community as a subject, with its social, economic, cultural, institutional, personal, etc.

potential to make local holidays a resource for crisis management. The social relations, interests, contradictions and results for the separate social-group subjects on the occasion of the festivals, their significance and role in today's societies are studied.

Georgi K. Medarov analyzes the role of local festivals in resolving crises on the occasion of the Festival of Humor and Satire in Gabrovo, the Festival of the Resort, the Mineral Water and the Balkans in Varshets and the fire dances in Kosti. The author's thesis is that all three holidays are not able to overcome the negative effects of deindustrialization of the settlements in which they are held. But these festivals have a direct bearing on resolving the corona virus crisis, both in terms of recognizing its irreversibility and as a mediator in renegotiating local social contradictions and conflicts.

Tchavdar Marinov studied the local folklore and handicraft festival in Shumen, focusing on the way its organizers and guests define the link between its economic rationality and symbolic significance at the local identity level and as a mechanism for social solidarity of the local community. The author points out the role of the festival as a mobilizing resource of the community to overcome the consequences of the epidemic crisis caused by Kovid-19.

Maya Keliyan explores the new city festivals as part of the postmodern lifestyle, focusing on the Kapana Fest in Plovdiv, focusing on the relationships between different social groups on the occasion of the holiday and looking for answers to the question of who benefited from its huge social, economic and cultural potential. The festival is a crossroads of interests of different social groups - local government, organizers, participants, business representatives, and visitors, on the one hand, and residents of the local community, on the other hand, which creates a number of contradictions between them.

Based on the results of interviews and focus group discussions held in Sadovo, Elin Pelin, Gabrovo, Bolyartsi, Novi Han and Pozharevo, Kamelia Petkova brings out the "visible" and "invisible" benefits of local festivals for the preservation of local communities. She perceives festivals as part of the process of building local identities, drawing on resources from what is imagined, reconstructed and argued as local heritage.

Svetlana D. Hristova studies the public image of the Rose Festival in Kazanlak, July Morning on Kamen Bryag and the Festival of Peppers, Tomatoes, Traditional Foods and Crafts in Kurtovo Konare, through its decomposition to the three elements: narrative (history, myth), human factor, sense of place and public communication. All three festivals help to strengthen the

public image of the settlements where they are held, to provoke direct media attention to them, to activate the real estate market, to lead to infrastructural rehabilitation, to expand tourism opportunities and to strengthen civic participation networks.

Evelina Hein analyzes the connection between the Chinese folk calendar and the fundamental for the Chinese tradition cult of ancestors, focusing on two holidays dedicated to it - Qingmingjie and Chongyangjie. The author considers them as a pair of corresponding ritual complexes, satisfying fundamental psychological and social needs typical of the culture of the Chinese Han ethnic community.

The articles included in the thematic issue present the results of an empirical sociological survey conducted using qualitative methods within the project “Local festivals: A resource of local communities for coping with crises”, funded by National Science Fund – Ministry of Education and Science of Republic of Bulgaria (KP-06-H45/5 from 30.11.2020).

Guest Editor

Maya Keliyan, Prof. Dr. of Science in Sociology at Institute of Philosophy and Sociology,
Bulgarian Academy of Sciences